

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Kök Değerler

Emine SUR ^{1*}

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Konya/Ereğli BİLSEM, Konya, Türkiye, ORCID: [0000-0002-6594-8885](https://orcid.org/0000-0002-6594-8885)

Özet

Araştırmanın amacı ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki (metin ve etkinlik) kök değerleri tespit etmektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler betimsel analizden yararlanılarak çözümlenmiştir. 2. Sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Ders Kitabı'nın 1. temasında on bir, 2. temasında altı, 3. temasında üç, 4. temasında on iki, 5. temasında iki, 6. temasında üç, 7. temasında altı, 8. temasında on; 2. Sınıf MEB Yayınları Ders Kitabı'nın 1. temasında on sekiz, 2. temasında on yedi, 3. temasında dört, 4. temasında üç, 6. temasında üç, 7. temasında sekiz, 8. temasında üç; 3. Sınıf MEB Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında sekiz, 2. temasında on, 3. temasında on sekiz, 4. temasında yedi, 5. temasında iki, 6. temasında sekiz, 7. temasında sekiz, 8. temasında altı; Sonuç Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında sekiz, 2. temasında on, 3. temasında on sekiz, 4. temasında yedi, 5. temasında iki, 6. ve 7. temasında sekiz, 8. temasında altı; MEB Ders Kitabı'nın 1. temasında yedi, 2. temasında on dokuz, 3. temasında on dört, 4. temasında on iki, 5. temasında iki, 6. temasında on iki, 7. temasında sekiz, 8. temasında bir; Koza Yayınları Türkçe ders Kitabı'nın 1. temasında 10, 2. temasında 16, 3. temasında 11, 4. temasında 16, 5. temasında 6, 6. temasında 2, 7. temasında 7, 8. temasında 15 veri tespit edilmiştir.

Makale

Geçmişi:

Alındı:
19/04/2024

Revize Edildi:
26/06/2024

Kabul Edildi:
17/07/2024

Anahtar

Kelimeler:

Ders kitabı;
Türkçe ders kitabı;
Değer;
Kök değer;
Nitel araştırma

Atıf için:

Sur, E. (2024). İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki kök değerler. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 73-90. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd>

Root Values in Primary School Turkish Textbooks

Emine SUR ^{1*}

Ministry of Education, Konya/Ereğli BİLSEM, Konya, Türkiye, ORCID: [0000-0002-6594-8885](https://orcid.org/0000-0002-6594-8885)

Abstract

The aim of the research is to determine the root values in primary school Turkish textbooks (text and activity). In the study, the qualitative research method was used, and the data was analyzed using descriptive analysis. In the 2nd Grade Science and Culture Publications Textbook, eleven pieces of data in the first theme, six in the second theme, three in the third theme, twelve in the fourth theme, two in the fifth theme, three in the sixth theme, six in the seventh theme, and ten in the eighth theme; in the 2nd Grade MEB Publications Textbook, there are eighteen in the first theme, seventeen in the second theme, four in the third theme, three in the fourth theme, three in the sixth theme, eight in the seventh theme, and three in the eighth theme; in the 3rd Grade MEB Turkish Textbook, there are eight in the first theme, ten in the second theme, eighteen in the third theme, seventeen in the fourth theme, seven in the fifth theme, two in the sixth theme, eight in the seventh theme, and six in the eighth theme; In the first theme of Sonuç Publications Turkish Textbook, eight, second theme, ten, third theme, eighteen, fourth theme, seven, fifth theme, two, 6 and 7 themes, six in the 8th theme; in the MEB Textbook, seven in the 1st theme, nineteen in the 2nd theme, fourteen in the 3rd theme, twelve in the 4th theme, two in the 5th theme, twelve in the 6th theme, eight in the 7th theme, one in the 8th theme; in the first theme of Koza Publications Turkish Textbook, 10, second theme, 16, 3rd theme, 11, 4th theme, 6, 5th theme, 2, 7 in the 7th theme, and 15 were identified.

Article History:

Received:
19/04/2024

Revised:
26/06/2024

Accepted:
17/07/2024

Keywords:

Textbook;
Turkish
textbook;
Value;
Root value;
Qualitative
research

To cite this article:

Sur, E. (2024). Root values in primary school Turkish textbooks. *Amasya Education Journal*, 13(2), 73-90.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/amauefd>

Giriş

Değer; toplumsal yaşama yön veren, insanların yaşamlarında yol gösterici ilkeler olarak hizmet eden, başkalarıyla olan iletişimin daha olumlu bir düzlemde ilerlemesini sağlayan insana özgü olan ve onu diğer canlılardan ayıran, geniş, durum ötesi, arzu edilen hedeflerdir (Gençer ve Doğan Kahtalı, 2022; Kaplan ve Peker, 2022). Bilişsel, duygusal, motivasyonel boyutları bulunan ve çok yönlü bir kavram olan değer, araştırmacılar tarafından bilim dallarına göre farklı bakış açılarına uygun olarak çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Dini anlamda ahlaki ve manevi gelişim; sosyolojiye göre sosyalleşme ve kişilik gelişiminin bir parçası, kültürel unsurların aktarımı, toplumun bütün bireyleri tarafından benimsenen ve süreklilik gösteren yargılar; eğitim boyutunda ise vatandaşlık eğitimi olarak ele alınmaktadır. Ancak en genel anlamıyla değerler eğitimi, insanların ahlaki değerlerini geliştirmek ve bunları sosyal ilişkiler, din ve eğitim gibi faktörler aracılığıyla aktarmaktır. Değerin tanımı ve anlamı incelendiğinde psikoloji, ilahiyat, yönetim gibi farklı bakış açıklarının birleşimiyle ortaya çıktığını söylemek mümkündür (Alimcan ve Altunay Şam, 2017; Meglino ve Ravlin, 1998; Gamage ve ark., 2021).

Değer, davranışlara genel kılavuzluk yapan; herhangi bir konuda karar vermede; inançların, eylemlerin değerlendirilmesinde referans noktaları olarak hareket eden ilkeler, temel inançlar, idealler, standartlar veya yaşam duruşlarıdır (Halstead, 2005). Genel olarak değerler, bireyin alışkanlıkları, davranışları, inançları, beklentileri ve ilişkileri yoluyla yansıyan içsel gerçeklikler olarak görülmektedir. Değerler bireyin düşünme biçiminin ve davranış biçiminin temelini oluşturur (Sagiv, ve ark., 2017).

“Değerler, duygulanımla ayrılmaz biçimde bağlantılı olan inançlardır. Değerler etkinleştirildiğinde duyguyla aşılırlar. Değerler; eylemi motive eden ve arzu edilen hedeflerdir. Değerler belirli eylemlerin ve durumların ötesine geçer. Bu özellik, değerleri genellikle belirli eylemlere, nesnelere veya durumlara atıfta bulunan normlardan ve tutumlardan ayırır. Değerler standart veya kriter görevi görür. Değerler eylemlerin, politikaların, kişilerin ve olayların seçimine veya değerlendirilmesine rehberlik eder. İnsanlar neyin iyi ya da kötü, neyin haklı ya da gayri meşru olduğuna, yapmaya ya da kaçınmaya değer olduğuna, değer verdikleri değerleri açısından olası sonuçlarına dayanarak karar verirler. Değerler birbirlerine göre önem sırasına göre sıralanır. İnsanların değerleri, onları birey olarak karakterize eden düzenli bir öncelikler sistemi oluşturur. Çoklu değerlerin göreceli önemi eylemi yönlendirir. Herhangi bir tutum veya davranışın genellikle birden fazla değere ilişkin sonuçları vardır. Örneğin kiliseye gitmek, hazcılık ve teşvik değerleri pahasına gelenek ve uygunluk değerlerini ifade edebilir ve teşvik edebilir. İlgili, rekabet halindeki değerler arasındaki ödünleşim tutum ve davranışlara rehberlik eder” (Akt. Schwartz, 2012).

Değerler; arzu edilen, inanılan; belirli eylem ve durumların ötesinde bireylerin sergilemiş olduğu çeşitli davranışlar için standart oluşturan olgulardır. Bir kişi nasıl karar vereceğine, seçim yapacağına, algı ve tutumlarını nasıl oluşturacağına sahip olduğu değerlere uygun olarak karar vermektedir. Değer; insanı bir kültürün, bir topluluğun, bir bütünün parçası kılmaktadır (Gürgil, Kılcan, Kılıçoğlu ve Kurtoğlu, 2019; Sagiv, Roccas, Cieciuch, Schwartz, 2017). Değer; bireyin kişilik özelliklerini şekillendirip davranışlarına yön verirken aynı zamanda toplumu da belirli kabuller ve retler etrafında bir araya getirmekte ve bu sayede insanları bir yığın olmaktan kurtarmaktadır (Kaya ve Arıcı, 2022). Bir toplumun geleceği, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara

bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemi her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder (TDÖP, 2019). Genel olarak eğitim sisteminin değer kazandırma etkinliğine değerler eğitimi denilmektedir. Değerler eğitiminin amacı; bireylerin kültürel değerler ve önemi konusunda farkındalıklarını artırmak, demokratik tutum ve hoşgörüyü çokkültürlülükle ilişkilendirmek, değerleri insanların yaşam koşullarını ve olanaklarını iyileştirme kriterleriyle değerlendirmek, etik değerlerle ilgili somut sorunları dikkate alarak yaşamı bilgiye ve/veya bilgiyi yaşama dönüştürmektir (Kale, 2007). Günümüz toplumlarında değerlerin yaşatılması ve yeni nesillere aktarılması görevini öncelikle aileler ardından ise okullar üstlenmiştir (Belet, 2008).

Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 18 Temmuz 2017 tarihinde yapılan basın açıklamasında değerler eğitiminin tüm öğretim kademelerinde yaygınlaştırılacağı, daha sistemli bir şekilde uygulanacağı ve öğretim programlarında ayrı bir başlık altında ele alınacağı vurgulanmıştır; bu sayede değerler eğitimi öğretim programlarında yoğun bir biçimde ele alınmaya başlanmıştır (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2017 Akt. Kart ve Şimşek, 2017). TTKB (2017) tarafından belirlenen on kök değer “adalet (adil olma, eşit davranma, paylaşma), dostluk (diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma), dürüstlük (açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma), öz denetim (davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme), sabır (azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme), saygı (alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme), sevgi (aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma), sorumluluk (Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme), vatanseverlik (çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme), yardımseverliktir. (Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma)” (Akhan ve ark. 2020).

Güven’e (2014) göre; bir toplumun varlığını sürdürebilmesi, sahip olduğu değerlerin o toplumda yaşayan bireylerce benimsenmesine ve uygulanmasına başka bir ifadeyle değerler eğitimine ihtiyaç duymaktadır (Çelik ve Doğan Kahtalı, 2022). Farklı disiplinler tarafından yapılan tanımlamalara göre zengin bir içeriğe sahip olan değerler hem toplum hem de toplumu oluşturan bireyler için hayati derecede önem taşımaktadır (Aksoy, 2023). Değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması mevzusu başta eğitim kurumları olmak kaydıyla toplumun her kesimi tarafından desteklenmesi gereken bir konudur (Erbaş, ve ark., 2022). Değerler eğitimi, ülkenin eğitim hedeflerine uygun olarak okullarda öğretim programları aracılığıyla planlı ve kapsamlı bir şekilde yapılmaktadır. Okullar ve okullarda uygulanan müfredatlar sosyal davranış modelleri sağlayarak öğrencilerin değer sistemlerinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Akay, 2018). Kök değerler içerisinde yer alan kavramların soyut nitelikte olması, değerler eğitiminin duyuşsal alanı hedef alması, bu duyuşsal alan davranışlarının gelişmesi için uzun, sistemli bir süreci gerektirmektedir (Özbaşı, 2020). Değerlerin bireyler tarafından edinilebilmesi ancak örnek davranışları öğrencilere tanıtarak, uygulamalar yaparak mümkün olmaktadır.

Türkçe dersi, değerlerin edebî metinler aracılığıyla aktarımında önemli bir konumdadır. Metinler, bir kültürün taşıyıcısı olmakla birlikte toplumun ortak değerlerini korumada önemli bir rol üstlenir. Metinler aracılığıyla çocukların, gerçek dünyayı algılama ve ait oldukları toplumun değerlerini benimsemeleri kolaylaşmakta ve kültürün doğal bir taşıyıcısı olmaktadır (Tunagür ve Kardeş, 2017). Ders kitapları, öğretmen ve öğrencilerin en çabuk ve kolay bir şekilde ulaşabildikleri materyallerdir (Fırat ve Çelik, 2016). Bu nedenle değerlerin aktarımında Türkçe ders kitaplarında yer alan metin ve etkinlikler ön plana çıkmaktadır (Şen, 2008). İlkokul kademesinin öğrencilerin temel akademik becerilerin yanı sıra temel değerleri de kazanacağı ilk kademe olması, Türkçe derslerinin metin ve etkinlikler aracılığıyla değer aktarımında önemli bir yerinin olması araştırmanın temelini oluşturmaktadır (Yaşar ve ark., 2015). Alanyazın incelendiğinde ders kitaplarındaki kök değerleri inceleyen bir dizi araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Tarakçı ve Kalenderoğlu (2022) ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinlerdeki kök değerleri, Şakiroğlu (2020) 6. sınıf Türkçe ders kitabını değer aktarımı, Kemiksiz (2021) ortaokul Türkçe ders kitabındaki erdemler temasında yer alan metinleri kök değerlere göre, Çiçek ve Asar (2022) yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası ortaokul Türkçe ders kitaplarını incelemiştir. Yapılan incelemede ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki kök değerleri tespit eden bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Mevcut araştırmada alanyazında bir eksikliği gidermek amacıyla ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki kök değerleri tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın amacından hareketle alt amaçları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

1. 2. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilen kök değerler nelerdir, kök değerlerin temalara göre dağılımı nasıldır?
2. 3. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilen kök değerler nelerdir, kök değerlerin temalara göre dağılımı nasıldır?
3. 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verilen kök değerler nelerdir, kök değerlerin temalara göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu araştırmada ilkökul Türkçe ders kitaplarında yer alan kök değerlerin incelenmesi amaçlanmış ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgularla ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizinin yapılmasıdır (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Doküman incelemesi; dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, verileri analiz etme ve veriyi kullanma olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır (Metin, 2012 Akt. Yenilmez ve Sölpük, 2014). Mevcut araştırmada da dokümanlara ulaşılmış, orijinallik kontrol edilmiş, dokümanlar anlaşılabilir, veriler analiz edilmiştir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim-öğretim yılında devlet okullarında okutulan Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır.

Tablo 1. İncelenen Ders Kitapları

Sınıfı	Kitabın Adı	Yayınevi
2.	İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Bilim ve Kültür Yayınevi
2.	İlkokul Türkçe Ders Kitabı	MEB Yayınları
3.	İlkokul Türkçe Ders Kitabı	MEB Yayınları
3.	İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Sonuç Yayınları
4.	İlkokul Türkçe Ders Kitabı	MEB Yayınları
4.	İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Sonuç Yayınları

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamında Bilim ve Kültür Yayınevi, MEB Yayınlarına ait 2. sınıf Türkçe Ders Kitabı, Sonuç Yayınları ve MEB Yayınlarına ait 3. ve 4. sınıf Türkçe Ders Kitabı incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki kök değerlerin incelendiği bu çalışmada verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlen temalara göre özetlenip yorumlanmaktadır. Analizde öncelikle bir çerçeve oluşturulmakta ardından tematik çerçeveye göre veriler işlenmekte, bulgular tanımlanmakta ve bulguların yorumlanması gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). TDÖP’de (2019) yer alan kök değerlerden hareketle ilkokul Türkçe ders kitapları incelenmiştir. Programda yer alan kök değerler adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir. Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için Türkçe ders kitapları öncelikle araştırmacı tarafından ayrıntılı incelenmiş, ilkokul Türkçe ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerde yer alan kök değerler sınıflama formuna işlenmiştir. Türkçe eğitimi alanında doktora yapmış başka bir araştırmacı 2. sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabı’nın 1. temasını incelemiş ve bu temadaki kök değerleri ayrı bir sınıflama formuna işlemiştir. Elde edilen bulguların güvenilirliğini hesaplamada Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Miles ve Huberman (1994) Güvenirlik Formülü: $Güvenirlik = \frac{Görüş\ Birliği}{(Görüş\ Birliği + Görüş\ Ayrılığı)} \times 100$ Araştırmanın güvenilirliği olarak kabul edilmesi için kodlayıcılar arasındaki tutarlılığın en az % 70 olması gerekmektedir (Baltacı, 2017). İki araştırmacının bulgularının %90 oranında tutarlı olması araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

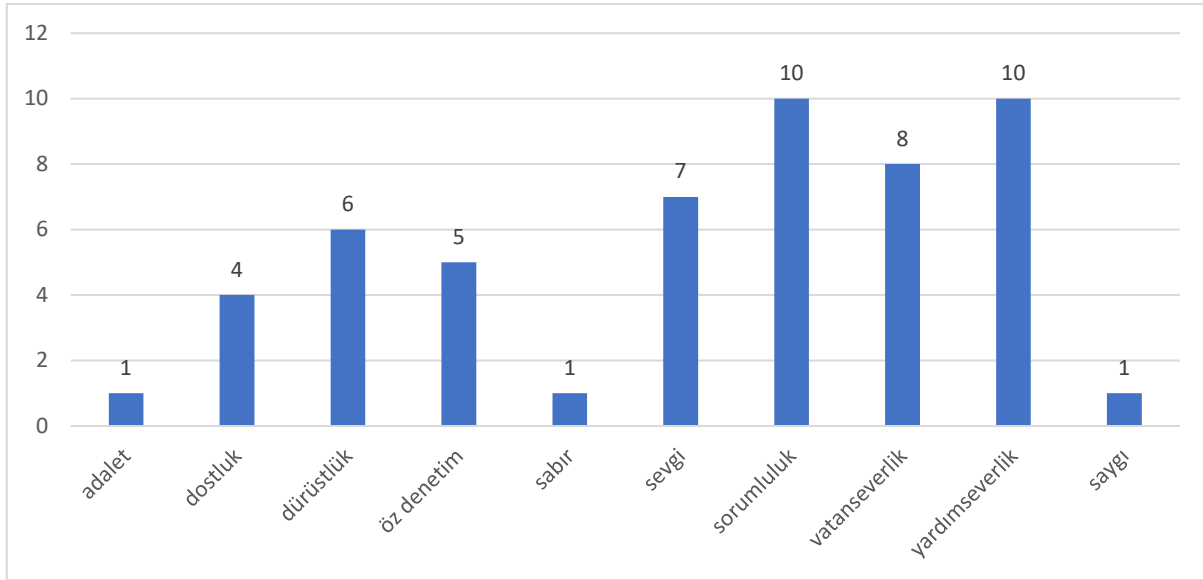
Bulgular

Tablo 1. 2. Sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabı’nın Kök Değerler Bakımından İncelenmesi

	1.Tema	2.Tema	3.Tema	4.Tema	5.Tema	6.Tema	7.Tema	8.Tema
Adalet	-	1	-	-	-	-	-	-
Dostluk	-	-	1	-	-	-	1	2
Dürüstlük	3	-	-	-	-	-	-	3
Öz denetim	1	-	-	-	-	2	-	2
Sabır	-	-	-	-	1	-	-	-
Saygı	-	-	-	1	-	-	-	-
Sevgi	2	2	1	2	-	-	-	-
Sorumluluk	1	2	1	-	-	1	2	3

Vatanseverlik	-	-	-	8	-	-	-	-
Yardımseverlik	4	1	-	1	1	-	3	-
Toplam	11	6	3	12	2	3	6	10

Tablo 2’de görüldüğü gibi 2. Sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabının 1. temasında on bir, 2. temasında altı, 3. temasında üç, 4. temasında on iki, 5. temasında iki, 6. temasında üç, 7. temasında altı, 8. temasında on kök değerlere ilişkin veriye rastlanılmıştır. Toplamda ise kök değerlere ilişkin elli üç veri olduğu tespit edilmiştir.

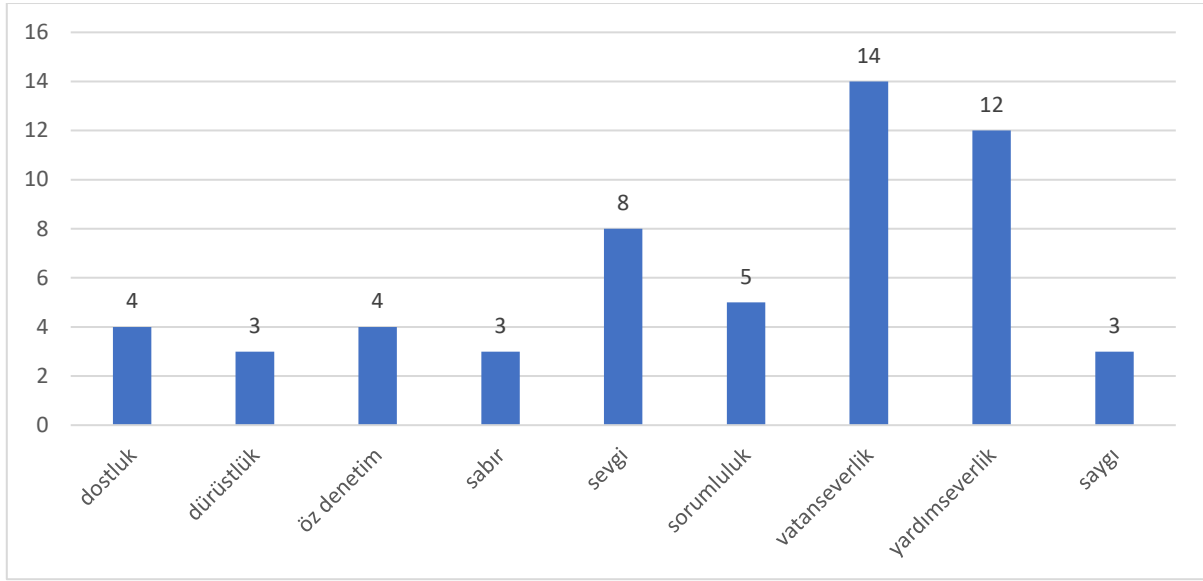
Şekil 1. 2. Sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Kök Değerlerin Dağılımı

Tablo 2. 2. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabının Kök Değerler Bakımından İncelenmesi

2. Sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabı’nda adalet kök değerinde bir, dostluk kök değerinde dört, dürüstlük kök değerinde altı, öz denetim kök değerinde beş, sabır kök değerinde bir, saygı kök değerinde bir, sevgi kök değerinde yedi, sorumluluk kök değerinde on, vatanseverlik kök değerinde sekiz, yardımseverlik kök değerinde on veriye rastlanılmıştır. Toplamda ise kök değerlere ilişkin elli iki veri olduğu tespit edilmiştir.

	1.tema	2.tema	3.tema	4.tema	5.tema	6.tema	7.tema	8.tema
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	1	1	2	-	-	-	-	-
Dürüstlük	3	-	-	-	-	-	-	-
Öz denetim	2	1	-	-	-	-	-	1
Sabır	-	-	-	-	-	1	2	-
Saygı	1	1	1	-	-	-	-	-
Sevgi	3	1	1	2	-	-	1	-
Sorumluluk	-	-	-	1	-	-	2	2
Vatanseverlik	-	13	-	-	-	-	1	-
Yardımseverlik	8	-	-	-	-	2	2	-
Toplam	18	17	4	3	-	3	8	3

Tablo 2’de görüldüğü gibi 2. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı’nın 1. temasında on sekiz, 2. temasında on yedi, 3. temasında dört, 4. temasında üç, 6. temasında üç, 7. temasında sekiz, 8. temasında üç veri olduğu görülmüştür. Toplamda Türkçe ders kitabında elli altı veriye rastlanılmıştır.

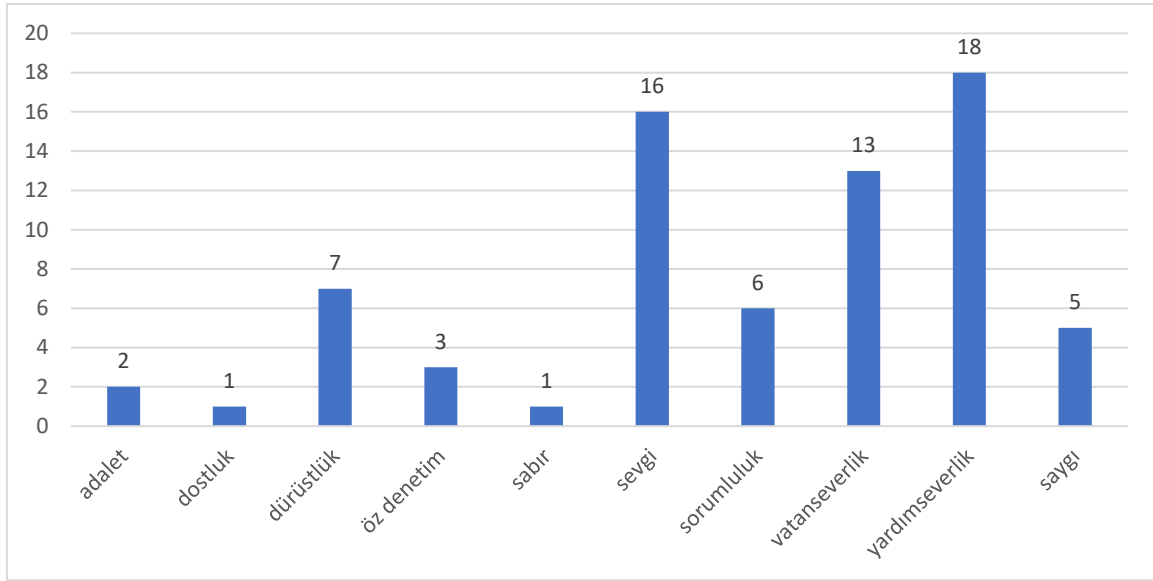
Şekil 2. 2.Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki Kök Değerlerin Dağılımı

2. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda dostluk kök değerinde dört, dürüstlük kök değerinde üç, öz denetim kök değerinde dört, sabır kök değerinde üç, saygı kök değerinde üç, sevgi kök değerinde sekiz, sorumluluk kök değerinde beş, vatanseverlik kök değerinde on dört, yardımseverlik kök değerinde on iki veriye rastlanılmıştır.

Tablo 3. 3. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın Kök Değerler Bakımından İncelenmesi

	1.Tema	2.Tema	3.Tema	4.Tema	5.Tema	6.Tema	7.Tema	8.Tema
Adalet	-	-	2	-	-	-	-	-
Dostluk	-	-	-	1	-	-	-	-
Dürüstlük	5	-	1	-	-	-	-	1
Öz denetim	1	1	-	-	-	1	-	-
Sabır	-	-	-	-	-	-	1	-
Saygı	-	1	1	1	-	1	-	1
Sevgi	-	-	2	2	1	3	6	2
Sorumluluk	2	-	-	-	1	2	1	-
Vatanseverlik	-	8	-	-	-	-	-	5
Yardımseverlik	1	1	12	3	-	1	-	-
Toplam	8	10	18	7	2	8	8	6

Tablo 3'te görüldüğü gibi 3. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında sekiz, 2. temasında on, 3. temasında on sekiz, 4. temasında yedi, 5. temasında iki, 6. temasında sekiz, 7. temasında sekiz, 8. temasında altı veri olduğu görülmüştür. Toplamda Türkçe ders kitabında altmış yedi veriye rastlanılmıştır.

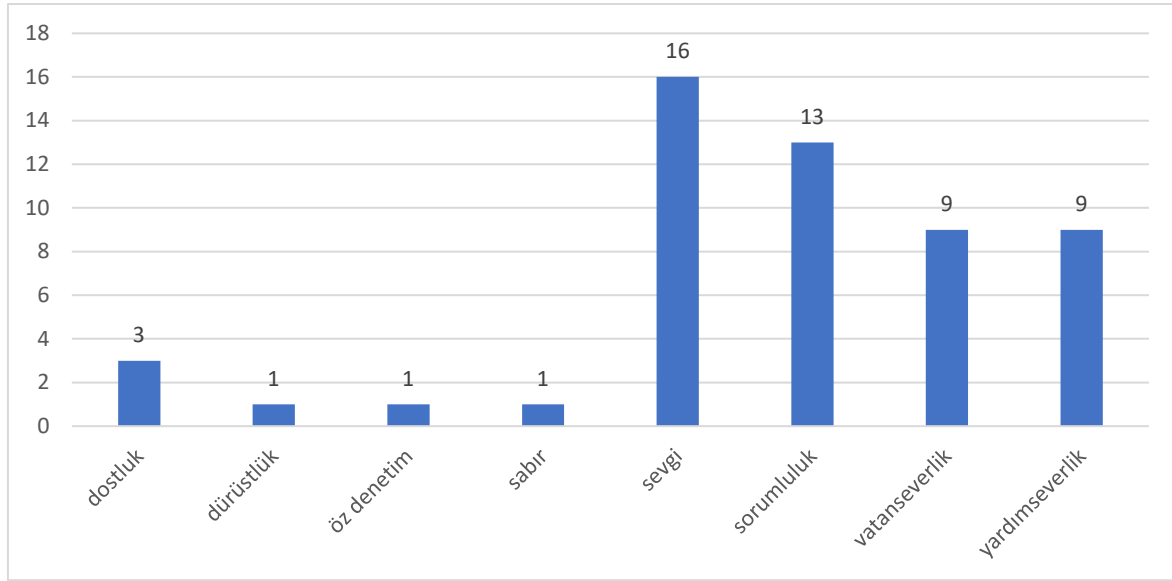
Şekil 3. 3. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki Kök Değerlerin Dağılımı

3.sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda adalet kök değerinde iki, dostluk kök değerinde bir, dürüstlük kök değerinde yedi, öz denetim kök değerinde üç, sabır kök değerinde bir, saygı kök değerinde beş, sevgi kök değerinde on altı, sorumluluk kök değerinde altı, vatanseverlik kök değerinde on üç, yardımseverlik kök değerinde on sekiz veriye rastlanılmıştır.

Tablo 4. 3. Sınıf Sonuç Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın Kök Değerler Bakımından İncelenmesi

	1.Tema	2.Tema	3.Tema	4.Tema	5.Tema	6.Tema	7.Tema	8.Tema
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	1	-	1	-	-	-	-	1
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	1	-
Öz denetim	-	-	-	-	-	-	1	-
Sabır	-	-	-	-	-	-	1	-
Saygı	-	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	6	-	2	2	-	4	1	-
Sorumluluk	1	2	-	4	3	2	-	1
Vatanseverlik	-	-	3	-	-	-	6	-
Yardımseverlik	2	-	1	2	-	2	2	-
Toplam	10	2	7	8	3	8	12	2

Tablo 4'te görüldüğü gibi 3. sınıf Sonuç Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında sekiz, 2. temasında on, 3. temasında on sekiz, 4. temasında yedi, 5. temasında iki, 6. temasında sekiz, 7. temasında sekiz, 8. temasında altı veri olduğu görülmüştür. Toplamda Türkçe ders kitabında elli iki veriye rastlanılmıştır.

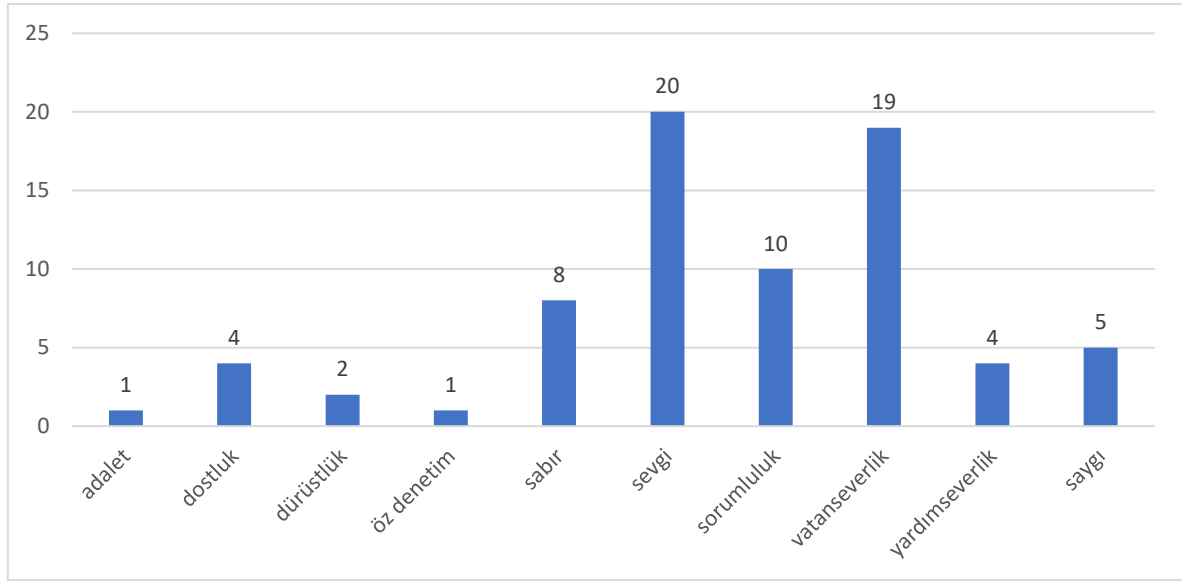
Şekil 4. 3. Sınıf Sonuç Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki Kök Değerlerin Dağılımı

3. sınıf Sonuç Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda dostluk kök değerinde üç, dürüstlük kök değerinde bir, öz denetim kök değerinde bir, sabır kök değerinde bir, sevgi kök değerinde on altı, sorumluluk kök değerinde on üç, vatanseverlik kök değerinde dokuz, yardımseverlik kök değerinde dokuz veriye rastlanılmıştır.

Tablo 5. 4. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın Kök Değerler Bakımından İncelenmesi

	1.tema	2.tema	3.tema	4.tema	5.tema	6.tema	7.tema	8.tema
Adalet	-	-	1	-	-	-	-	-
Dostluk	1	-	1	-	-	3	-	-
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	2	-
Öz denetim	-	1	1	-	-	-	-	-
Sabır	-	-	2	4	-	-	2	-
Saygı	-	-	5	-	-	-	-	-
Sevgi	5	3	5	3	2	2	-	-
Sorumluluk	1	1	-	3	-	-	4	1
Vatanseverlik	-	13	-	-	-	6	-	-
Yardımseverlik	-	1	-	2	-	1	-	-
Toplam	7	19	15	12	2	12	8	1

Tablo 5'te görüldüğü gibi 4. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında yedi, 2. temasında on dokuz, 3. temasında on dört, 4. temasında on iki, 5. temasında iki, 6. temasında on iki, 7. temasında sekiz, 8. temasında bir veri olduğu görülmüştür. Toplamda Türkçe ders kitabında yetmiş altı veriye rastlanılmıştır.

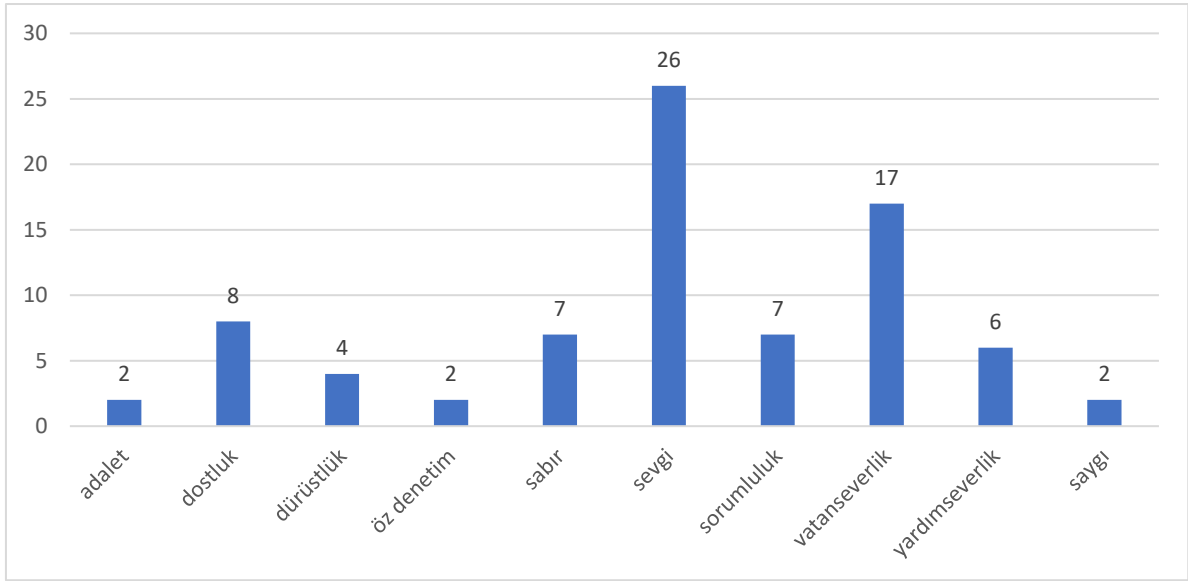
Şekil 5. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki Kök Değerlerin Dağılımı

4. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda adalet kök değerinde bir, dostluk kök değerinde dört, dürüstlük kök değerinde iki, öz denetim kök değerinde bir, sabır kök değerinde sekiz, saygı kök değerinde beş, sevgi kök değerinde yirmi, sorumluluk kök değerinde on, vatanseverlik kök değerinde on dokuz, yardımseverlik kök değerinde dört veriye rastlanılmıştır.

Tablo 6. 4. Sınıf Koza Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın Kök Değerler Bakımından İncelenmesi

	1.Tema	2.Tema	3.Tema	4.Tema	5.Tema	6.Tema	7.Tema	8.Tema
Adalet	-	2	-	-	-	-	-	-
Dostluk	5	-	1	1	-	-	1	-
Dürüstlük	-	2	2	2	-	-	-	-
Öz denetim	-	2	2	-	-	-	-	2
Sabır	-	-	1	-	-	1	-	5
Saygı	-	-	1	1	-	-	-	-
Sevgi	5	2	5	2	4	-	3	5
Sorumluluk	-	-	-	1	1	-	2	3
Vatanseverlik	-	8	-	8	1	-	-	-
Yardımseverlik	-	2	1	1	-	1	1	-
Toplam	10	18	13	16	6	2	7	15

Tablo 6'da görüldüğü gibi 4. sınıf Koza Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında on, 2. temasında on altı, 3. temasında on bir, 4. temasında on altı, 5. temasında altı, 6. temasında iki, 7. temasında yedi, 8. temasında on beş veri olduğu görülmüştür. Toplamda Türkçe ders kitabında veriye rastlanılmıştır. Toplamda Türkçe ders kitabında seksen yedi veriye rastlanılmıştır.

Şekil 5. Sınıf Koza Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki Kök Değerlerin Dağılımı

4. sınıf Koza Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda adalet kök değerinde iki, dostluk kök değerinde sekiz, dürüstlük kök değerinde dört, öz denetim kök değerinde iki, sabır kök değerinde yedi, saygı kök değerinde iki, sevgi kök değerinde yirmi altı, sorumluluk kök değerinde yedi, vatanseverlik kök değerinde on yedi, yardımseverlik kök değerinde altı veriye rastlanılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmadan elde edilen ilk bulguya göre; 2. sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında on bir, 2. temasında altı, 3. temasında üç, 4. temasında on iki, 5. temasında iki, 6. temasında üç, 7. temasında altı, 8. temasında on kök değere ilişkin veriye rastlanılmıştır. 2. sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda adalet kök değerinde bir, dostluk kök değerinde dört, dürüstlük kök değerinde altı, öz denetim kök değerinde beş, sabır kök değerinde bir, saygı kök değerinde bir, sevgi kök değerinde yedi, sorumluluk kök değerinde on, vatanseverlik kök değerinde sekiz, yardımseverlik kök değerinde on veri olduğu görülmüştür. 2. sınıf Bilim ve Kültür Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda dürüstlük, saygı ve sabır kök değerinde üç, sorumluluk ve yardımseverlik kök değerinde sekiz veri olması kitabın içinde kök değer dağılımına ilişkin bir tutarlılığın olmadığını göstermektedir. Temalara ilişkin kök değer sayıları karşılaştırıldığında 3. ve 5. temada az sayıda kök değer varken 1, 4, ve 8. temalarda daha fazla sayıda kök değer bulunduğu görülmektedir. 2. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında on sekiz, 2. temasında on yedi, 3. temasında dört, 4. temasında üç, 6. temasında üç, 7. temasında sekiz, 8. temasında üç veri olduğu görülmüştür. 2. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda dostluk kök değerinde dört, dürüstlük kök değerinde üç, öz denetim kök değerinde dört, sabır kök değerinde üç, saygı kök değerinde üç, sevgi kök değerinde sekiz, sorumluluk kök değerinde beş, vatanseverlik kök değerinde on dört, yardımseverlik kök değerinde on iki veri olduğu görülmüştür. MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki kök değerlerin temalara göre dağılımında önemli bir farklılık görülmektedir. 1. ve 2. temalarda on yedi, on sekiz veriye rastlanırken 5. temada herhangi bir veriye rastlanılamamıştır. Vatanseverlik ve yardımseverlik kök değerlerinde on dört, on iki veriye rastlanılırken dostluk, dürüstlük ve sabır kök değerinde dört veri olduğu görülmüştür. Vatanseverlik, yardımseverlik

kök değerlerine çok sayıda yer verildiği görülmektedir. 2. sınıf öğrencilerine okutulan iki Türkçe ders kitabı incelendiğinde gerek kök değerlerin temalara göre dağılımı gerekse metin ve etkinliklerde yer alan kök değer sayısı, türü bakımından birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Aynı düzeydeki ders kitaplarının hem nitelik hem de nicelik açısından birbirine benzer olması öğrencilerde fırsat eşitliği yaratabilmesi için son derece önemlidir. Bu bağlamda 2. sınıf Türkçe Ders Kitaplarının birbirinden farklı özelliklere sahip olması önemli bir eksiklik olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen ikinci bulguya göre; 3. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında sekiz, 2. temasında on, 3. temasında on sekiz, 4. temasında yedi, 5. temasında iki, 6. temasında sekiz, 7. temasında sekiz, 8. temasında altı kök değer olduğu görülmüş; adalet kök değerinde iki, dostluk kök değerinde bir, dürüstlük kök değerinde yedi, öz denetim kök değerinde üç, sabır kök değerinde bir, saygı kök değerinde beş, sevgi kök değerinde on altı, sorumluluk kök değerinde altı, vatanseverlik kök değerinde on üç, yardımseverlik kök değerinde on sekiz veriye rastlanılmıştır. 3. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki temalar birbiriyle karşılaştırıldığında 5. tema dışında temalardaki kök değer sayılarının birbirine yakın olduğu görülmekle birlikte ders kitabında kök değer türüne göre önemli bir farklılık bulunmaktadır.

3. sınıf Sonuç Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında sekiz, 2. temasında on, 3. temasında on sekiz, 4. temasında yedi, 5. temasında iki, 6. temasında sekiz, 7. temasında sekiz, 8. temasında altı kök değer olduğu görülmüş; dostluk kök değerinde üç, dürüstlük kök değerinde bir, öz denetim kök değerinde bir, sabır kök değerinde bir, sevgi kök değerinde on altı, sorumluluk kök değerinde on üç, vatanseverlik kök değerinde dokuz, yardımseverlik kök değerinde dokuz veriye rastlanılmıştır. Sonuç yayınlarının temalara göre kök değerlerin dağılımı incelendiğinde 5. tema dışında dengeli bir dağılım gösterdiği, kök değerlerin türüne göre dağılımları incelendiğinde ise dürüstlük, sabır, öz denetim kök değerine az sayıda yer verilirken sevgi, sorumluluk kök değerinin daha fazla yer aldığı görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen üçüncü bulguya göre, 4. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında yedi, 2. temasında on dokuz, 3. temasında on dört, 4. temasında on iki, 5. temasında iki, 6. temasında on iki, 7. temasında sekiz, 8. temasında bir kök değer olduğu görülmüş; adalet kök değerinde bir, dostluk kök değerinde dört, dürüstlük kök değerinde iki, öz denetim kök değerinde bir, sabır kök değerinde sekiz, saygı kök değerinde beş, sevgi kök değerinde yirmi, sorumluluk kök değerinde on, vatanseverlik kök değerinde on dokuz, yardımseverlik kök değerinde dört veriye rastlanılmıştır. Temalar yer verilen kök değerler açısından birbiriyle karşılaştırıldığında 5. ve 8. temada az sayıda kök değer yer almasına karşın diğer temalarda orantılı sayıda kök değere yer verildiği görülmüştür. Adalet, dostluk, dürüstlük kök değerinde az sayıda veri tespit edilirken sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik kök değerinde çok sayıda veriye rastlanılmıştır.

4. Sınıf Koza Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nın 1. temasında on, 2. temasında on altı, 3. temasında on bir, 4. temasında on altı, 5. temasında altı, 6. temasında iki, 7. temasında yedi, 8. temasında on beş veri olduğu görülmüş; adalet kök değerinde iki, dostluk kök değerinde sekiz, dürüstlük kök değerinde dört, öz denetim kök değerinde 2, sabır kök değerinde 7, saygı kök değerinde 2, sevgi kök değerinde 26, sorumluluk kök değerinde yedi, vatanseverlik kök değerinde on yedi, yardımseverlik kök değerinde altı veriye rastlanılmıştır. Temalar yer verilen kök değerler açısından birbiriyle karşılaştırıldığında 6. tema

dışında temalar arasında kök değerlerin dağılımı bakımından bir denge olduğu görülmektedir. Adalet, öz denetim, saygı kök değerinde az sayıda veriye rastlanırken sevgi, sorumluluk kök değerinde çok sayıda veri olduğu görülmüştür.

İlkokul Türkçe ders kitapları genel olarak değerlendirildiğinde adalet, öz denetim, saygı ve dürüstlük kök değerlerine az sayıda yer verilirken sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik kök değerlerine çok sayıda yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında 2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki kök değerlerin temalara göre dağılımında önemli farklılıklar olduğu; 3. ve 4. sınıf ders kitaplarında ise kök değerlerin ders kitabı genelinde daha tutarlı bir dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde ise Şakiroğlu'nun (2020) 6. sınıf Türkçe Ders Kitabı'nı değer aktarımı bağlamında incelediği araştırmasında ders kitaplarında adalet ve dürüstlük kök değerine az sayıda yer verildiğini tespit etmiştir. Kemiksiz (2021) ortaokul Türkçe ders kitabındaki erdemler temasında yer alan kök değerleri incelediği araştırmasında yardımseverlik ve sevgi değerlerinin metinlerde en sık işlenen değerler olduğu, en az işlenen değerlerin ise sorumluluk, dürüstlük ve adalet şeklinde sıralandığı sonucuna ulaşmıştır. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan metinlerin 10 kök değeri içermesine ilişkin öğretmen görüşlerini almış; araştırmada öğretmenlerin vatanseverlik, sevgi, saygı, sorumluluk, yardımseverlik, sabır, dürüstlük ve dostluk değerlerine ağırlıklı olarak yer verildiğini fakat öz denetim ve adalet değerlerini içeren metinlere çok yer verilmediğini düşündükleri tespit etmiştir. Tarakçı ve Kalenderoğlu (2022) yaptığı araştırmada kök değerler açısından ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinleri incelemiş, araştırma sonunda öyküleyici metinlerde en sık yer verilen kök değerinin yardımlaşma ve sevgi, en az yer verilen kök değerinin ise adalet ve sabır olduğunu tespit etmiştir. Çiçek ve Asar (2022) yaptığı araştırmada yapılandırmacı yaklaşım sonrasındaki ortaokul Türkçe ders kitapları metinlerinde; çoktan aza doğru kök değer oran sıralamasının sevgi, vatanseverlik, sorumluluk-yardımseverlik, sabır-saygı-öz denetim, dostluk, dürüstlük ve adalet olduğunu tespit etmiştir. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuçla alanyazındaki araştırmalardan elde edilen sonuçlar birbiri ile tutarlılık göstermektedir.

Kılcan (2020) yaptığı araştırmada ortaokul öğretmenlerine göre en önemli olan kök değerleri tespit etmeyi amaçlamış; öğretmenlerce en önemli görülen kök değerinin adalet olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yaşaroğlu ve Biçer (2020) ilkökul öğrencilerinin adalet kavramına "eşitlik, adil davranmak, mutluluk, hak, kanun, güzellik ve dostluk anlamlarını yüklediklerini; adaleti eşitlik ile ilişkilendirdiklerini, adalet olmazsa dünyada huzur olmayacağını düşündüklerini tespit etmiştir. Arslan ve Elma (2022) ilkökul öğrencilerinin değerlere bakış açılarını incelemiş; araştırmada öğrencilerin anne ve babalarının kendilerinde görmek istediği değerlerin sorumluluk ve dürüstlük, öğretmenlerinin kendilerinde görmek istedikleri değerlerin öz denetim, sevgi, saygı olduğunu tespit etmiştir. Alanyazın incelendiğinde adalet, öz denetim, saygı ve dürüstlük kök değerlerinin önemini belirten birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Toplumsal barış ve huzurun sağlanabilmesi için adil bir yönetim, eşitlik (adalet), bireylerin birbirlerine karşı doğru sözlü ve güvenilir olması (dürüstlük), davranışlarını kontrol etmesi, davranışlarının sorumluluğunu üstlenmesi (öz denetim) sahip olunması gereken en temel özellikler arasında yer almaktadır. Ders kitapları ilkökul öğrencilerine değerlerin aktarılması noktasında son derece önemli materyallerdir. Bu bağlamda ilkökul Türkçe ders kitaplarında adalet, öz denetim, saygı ve dürüstlük kök değerlerine ilişkin az sayıda verinin yer alması ders kitapları için önemli bir eksikliklerdir.

3. sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'nda 67 veriye yer verilirken 3. sınıf sonuç yayınları Türkçe ders kitabında 52 verinin olduğu tespit edilmiştir. Aynı düzeydeki kitapların yer verdiği kök değer türleri ve sayılar bakımından birbiri ile tutarlılık göstermesi gerekmektedir. Kitaplar arasında kök değer tür ve sayıları bakımından tutarlılık bulunmaması tespit edilmiş bir diğer eksikliklerdir.

Değerler eğitime yönelik çalışmalar öğrencilerde olumlu yönde davranış değişikliği oluşturmaktadır (Dökme ve ark., 2022). Değer yargılarının oturmaya başladığı ilköğretim öğrencilerine derslerde yapılacak etkinlikler, uygulamalar değerlerin kazanılmasını olumlu yönde etkileyecektir. Eğitim-öğretim sürecinde kullanılan ders kitaplarının, kök değerleri vurgulayacak şekilde hazırlanması sınıfta öğretmenlerin planlı bir biçimde bu değerleri öğrencilerine aktarmasını, bu değerlere yönelik etkinlikler planlanmasını sağlayacaktır. Çünkü günümüzde ve gelecekte basılı ve elektronik olarak sıklıkla kullanılmaya devam edileceği düşünülen kitaplar, temel ve ulaşılması en kolay bilgi kaynaklarıdır (Çelik, ve ark., 2019). Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında bütün kök değerlere yer verilmesi değerlerin öğrencilere aktarımında önemli ve kolaylaştırıcı rol oynayacaktır. Temalar arasında kök değerlerin dengeli dağıtılması eğitim-öğretim yılı boyunca kök değerlerin sınıfta vurgulanmasını sağlayacak, konunun düzenli aralıklarla tekrar edilmesi değerlerin içselleştirilmesini olumlu yönde etkileyecektir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

İnanç ve tutumlarla bağlantılı olan değerler insan davranışına rehberlik etmektedir (Rennie, 2007). Bu bağlamda gençlerin şiddet ve saldırganlık, hırsızlık, kopya, akranlarına karşı gaddarlık, önyargı, kötü dil /argo kullanımındaki eğilimlerinin, alkol ve uyuşturucu gibi kendine zarar verici davranışlarının artması, aile yapısındaki bozulmalar, kitle iletişim araçlarının aşındırıcı fonksiyonları okul ve ebeveynlerin değerler eğitime sarılmasını gerekli kılmaktadır (Lickona, 1991 Akt. Meydan, 2014). Birey ve toplumda bozulmalara neden olan ahlak dışı davranışlar ancak değerlerin kazandırılması ile azalacaktır. Eğitim sistemleri değerlerin nesillere aktarılmasında önemli görevler üstlenmektedir. Dil eğitiminin gerçekleştirildiği Türkçe dersleri gerek yer verilen metinler gerekse metinlere bağlı olarak hazırlanan etkinliklerle değer aktarımını kolaylaştırıcı rol üstlenebilmektedir. Bu durumda metin ve etkinliklerde değerlere yer verilmesi beklenmektedir Ancak yapılan incelemede Türkçe ders kitaplarında adalet, saygı, öz denetim gibi değerlere az yer verildiği görülmüştür. Toplumsal barış ve huzurun sağlanmasında bu değerlerin yeri ve önemi göz önüne alındığında elde edilen sonucun ders kitapları için önemli bir eksiklik olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte aynı sınıf düzeyinde okutulan ders kitaplarında yer verilen değer sayılarının birbirinden farklı olması araştırma kapsamında tespit edilmiş bir diğer önemli eksikliklerdir. Ulaşılan sonuçlardan hareketle aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Öneriler

- Ders kitapları hazırlanırken 10 kök değer göz önüne alınmalı, metin ve etkinliklerde tüm kök değerlere yer verilmelidir.
- Ders kitabında yer alan 8 temaya değerler olabildiğince dengeli dağıtılmalı, bir temada 15 veriye yer verilirken bir diğer temada 3 veri yer alacak şekilde kitap planlanmalıdır.
- Aynı sınıf düzeyindeki ders kitaplarında yer verilen kök değer tür ve sayıları birbiri ile tutarlılık göstermelidir.

Ek Bilgi

Gönderilen makalenin tamamı yazar tarafından kaleme alınmıştır. Raporlanan araştırma için alınan destek yoktur. Makalede raporlanan çalışmanın yapılması ve raporlanmasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

ORCID ve iletişim

Emine SUR <https://orcid.org/0000-0002-6594-8885>, E-posta: eminesur30@gmail.com

Kaynaklar

- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler. *Turkish Studies*, 13(28), 1-30. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14430>
- Akhan, N. E., Subaşı, E., & Açıl, F. B. (2020). Öğretmen adaylarının kök değerlere ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 115-134.
- Aksoy, Y. (2023). Ortaokul öğrencilerinin dinledikleri şarkıların sözlerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 680-693. <https://doi.org/10.38151/akef.2023.78>
- Alimcan, D. & Altunay Şam, E. (2017). Sosyal bilgiler dersi boyutunda değerler eğitiminin önemi ve medyanın değerler üzerindeki etkisi. *Millî Eğitim Dergisi*, 46(215), 239-259.
- Arslan, A. & Elma, M. (2022). İlkokul öğrencilerinin değerlere bakış açılarının kök değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 385-416. <https://doi.org/10.34234/ded.1129404>
- Başıoğlu, N. & Karabacak, A. (2022). 5. sınıf Türkçe ders kitabının değerler eğitimi bakımından öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 365-379. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1221573>
- Belet, D. & Deveci, H. (2008, Mayıs 2-4). *Türkçe ders kitaplarının değerler açısından incelenmesi*. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Çanakkale, Türkiye.
- Çelik, H., Halat, S., & Fırat, H. (2019). Öğretmen Adaylarının Basılı ve E-Kitap Kullanımına İlişkin Görüşleri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(3), 73-86. <https://doi.org/10.29228/ijlet.23477>
- Çelik, Ş. & Doğan Kahtalı, B. (2022). Ortaokul öğrencilerinin kök değerler hakkındaki metaforik algıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 29,, 206-223. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1221573>
- Çiçek, S. & Asar, A. (2022). Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası: ortaokul Türkçe ders kitaplarında kök değerler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 312-322. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1146606>
- Dökme, K., & Kızılaslan Tunçer, B. (2022). İlkokul türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinlerin değerler yönünden incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(235), 2085-2106. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.880197>
- Erbaş, S., Kılcan, B., Yel, Ü., Yaylacı Kılıç, Z., Palaz, T. & Kılcan, T. (2022). Öğretmen yetiştiren akademisyenlerin ve ortaokul öğretmenlerinin kök değerlere ilişkin görüşleri: nitel bir çalışma. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 360-375. <https://doi.org/10.38151/akef.2022.23>
- Fırat, H., & Çelik, H. (2016, Mayıs 11-14). *İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki Atatürk teması metinlerinin incelenmesi* [Tam metin bildirisi]. 15. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu.
- Çınar, M., Doğan, D., & Seferoğlu, S. S. (2015, Şubat 6-8). *Eğitimde dijital araçlar: Google sınıf uygulaması üzerine bir değerlendirme* [Sözlü bildiri]. Akademik Bilişim Konferansı, Eskişehir, Türkiye.
- Game, K. A., Dehideniya, D., & Ekanayake, S. Y. (2021). The role of personal values in learning approaches and student achievements. *Behavioral Sciences*, 11(7), 102. <https://doi.org/10.3390/bs11070102>

- Gençer, G. & Doğan Kahtalı, B. (2022). Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies-Education*, 17(3), 407-421. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.58150>
- Gürgil, F., Kılcan, B., Kılıçoğlu, G., Kurtoğlu, F. S. (2019). Hünkar Hacı Bektaş Velî Velayetnamesi'nin kök değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(1), 446-461.
- Halstead, M. (1995). *Values and values education in schools* (1. Baskı). London: Routledge.
- Kale, N. (2007, November 26-28). *What kind of values education?*. International Symposium on Values and Education, İstanbul, Türkiye.
- Kaplan, H. & Peker, S. (2022). Kök değerler eğitimi açısından Özbek masalları. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 426-444. <https://doi.org/10.38151/akef.2022.26>
- Kart. M. & Şimşek, H. (2020). Türk eğitim sisteminde değer arayışı: yenilenen (2017) ilköğretim programları hangi değerleri kazandırıyor?. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 9-44. <https://doi.org/10.34234/ded.623787>
- Kaya, M., & Arıcı, Ş. (2022). Osman Çeviksoy'un hikâyelerinin Türkçe öğretim programında yer alan on kök değer açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(36), 1439-1472. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1146046>
- Kemiksiz, Ö. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki "erdemler" temasında yer alan metinlerde "kök değerler". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 1602-1627. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.727783>
- Kılcan, T. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan kök değerlerin önem sırasına ve eğitimine ilişkin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 33-44.
- Mashlah, S. (2015). The Role of people's personal values in the workplace. *International Journal of Management and Applied Science*, 1(9), 158–164.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*, Ankara.
- Meglino, B. M. & Ravlin, E. C. (1998). Individual values in organizations: concepts, controversies, and research. *Journal of Management*, 24(3), 351-389. [https://doi.org/10.1016/S0149-2063\(99\)80065-8](https://doi.org/10.1016/S0149-2063(99)80065-8)
- Meydan, H. (2014). Okulda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 93-108.
- Özbaşı, S. (2020). Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler çerçevesinde Aytül Akal masallarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 178-192. <https://doi.org/10.21733/ibad.715132>
- Rennie, L. (2007). Values of science portrayed in out-of-school contexts. In D.
- Sagiv L., Roccas S., Ciesciuch J., Schwartz S.H. (2017). Personal values in human life. *Nature Human Behaviour*, 1, 630–639. doi: 10.1038/s41562-017-0185-3.
- Schwartz S. H., (2006). Basic human values: theory, measurement, and applicationsin. *Revue Française de Sociologie*, 47(4), 3-30.
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 1-20. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Şakiroğlu, Y. (2020). 6. sınıf Türkçe ders kitabının değer aktarımı bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 145-161. <https://doi.org/11.11111/ted.xx>
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Tarakçı, R. & Kalenderoğlu, İ. (2022). Kök değerler açısından ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinler. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 139-157. <https://doi.org/10.52974/jena.1133254>
- Tunagür, M. & Kardaş, N. M. (2017). 2000 yılı ve öncesinde yayımlanan Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde değer aktarımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 159-185.

Yaşar, Ş. , Kasa, B., & Bayır, Ö. G. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlerin ulusal ve evrensel olarak sınıflandırılması. *Turkish Studies*, 10(3), 581- 600.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin.

Etik Beyan

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul Onayına İlişkin Bilgi

Çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.